

Zadanie 8.2

Opracowanie zasad produkcji nasiennej roślin motylkowatych

Dr inż. Zbigniew Bodzon

Zakład Traw, Roślin Motylkowatych i Energetycznych IHAR-PIB

Pracownia Traw Pastewnych i Roślin Motylkowatych

Cel zadania realizowanego w latach 2008-2013 :

**opracowanie zaleceń dotyczących uprawy na nasiona
nowych, genetycznie udoskonalonych, wysoko
produktywnych populacji komonicy zwyczajnej i
lucerny chmielowej.**

Materiał do badań :

- **8 ekotypów i populacji miejscowych komonicy zwyczajnej**
- **9 ekotypów i populacji miejscowych lucerny chmielowej**

I Etap – lata 2008 – 2011

Selekcja (4 cykle) w kierunku zwiększenia produktywności nasiennej

Komonica zwyczajna

8 populacji wyjściowych → wyselekcjonowano: K1 K5 K7 K8

Lucerna chmielowa

9 populacji wyjściowych → wyselekcjonowano: L3 L5 L8

II Etap – lata 2011 - 2013

- Ocena produktywności nasiennej wyselekcjonowanych populacji komonicy i lucerny w różnych warunkach glebowo-klimatycznych Polski**
- Ocena wpływu nawożenia fosforem i potasem oraz ilości wysiewanych nasion na plonowanie wybranych populacji komonicy i lucerny**

**Produktywność nasienna populacji komonicy zwyczajnej
wybranych w IV cyklu selekcji (mieszańce F₄). Radzików. Średnia z
lat 2012 – 2013.**

Populacja, odmiana	Liczba łodyg głównych	Liczba baldaszków na łodydze	Liczba strąków w baldaszku	Masa nasion z rośliny (g)
K 1	18,1	19,7	4,0	4,3
K 5	18,7	20,1	4,2	5,3
K 7	17,2	19,0	3,6	4,2
K 8	17,7	20,6	4,3	5,4
średnia	17,9	19,9	4,0	4,8
Skrzeszowicka	17,8	19,3	3,7	4,7
NIR_{0,05}	2,16	2,54	0,41	0,47

**Produktywność nasienna populacji lucerny chmielowej
wybranych w IV cyklu selekcji. Radzików. Średnia z lat 2012 -2013.**

Populacja, odmiana	Liczba łodyg głównych	Liczba główek na łodydze	Liczba strąków w główce	Masa nasion z rośliny (g)
L 3	12,1	24,5	30,5	3,2
L 5	12,2	24,3	24,2	2,5
L 8	12,8	35,9	35,8	2,8
średnia	12,4	28,2	30,2	2,8
Renata	13,3	26,9	26,5	2,3
NIR_{0,05}	1,46	3,86	3,51	0,29

- ❖ **Wyselekcjonowane populacje K 5 i K 8 komonicy zwyczajnej oraz L 3 i L 8 lucerny chmielowej (formy dwuletnie) przewyższały plonem nasion odmiany wzorcowe**

**Plonowanie nasienne wybranych populacji komonicy
zwyczajnej w różnych warunkach glebowo – klimatycznych.
Średnia z lat 2011 – 2013.**

Populacja, odmiana	Plon nasion w g / roślinę		
	Rejon południowy	Rejon północno – wschodni	Rejon centralny
K 1	4,6	3,5	4,0
K 5	4,3	3,4	3,7
K 7	3,6	2,5	2,6
K 8	5,4	4,1	4,6
Skrzeszowicka	4,3	3,0	2,8
średnia	4,5	3,3	3,5
NIR_{0,05}	0,62	0,41	0,44
NIR_{0,05}	0,32		

Plonowanie nasienne wybranych populacji lucerny chmielowej w różnych warunkach glebowo – klimatycznych. Średnia z lat 2011 – 2013.

Populacja, odmiana	Plon nasion w g/roślinę		
	Rejon południowy	Rejon północno - wschodni	Rejon centralny
L 3	3,5	3,0	3,0
L 5	2,9	2,0	2,2
L 8	3,3	2,4	2,7
Renata	3,0	2,1	2,5
średnia	3,1	2,4	2,6
NIR_{0,05}	0,34	0,28	0,27
NIR_{0,05}	0,26		

- ❖ **Najwyższe plony nasion komonicy zwyczajnej i lucerny chmielowej uzyskano w południowym rejonie Polski**
- ❖ **Poziom plonowania komonicy w rejonie centralnym i północno-wschodnim był podobny**
- ❖ **Warunki najmniej sprzyjające produkcji nasiennej lucerny chmielowej występowały w rejonie północno-wschodnim**

Wpływ nawożenia P i K oraz ilości wysiewanych nasion na plon nasion populacji K 5 komonicy.

I rok uprawy

Norma siewu nasion (kg/ha)	Nawożenie (kg/ha P ₂ O ₅ i K ₂ O)	
	P-50 + K-80	P-80 + K-120
4	12,7	13,3
6	13,1	13,6
8	15,4	16,0
średnia	13,7	14,3
NIR _{0,05}	1,63	1,74
NIR _{0,05}	0,75	

II rok uprawy

Norma siewu nasion (kg/ha)	Nawożenie (kg/ha P ₂ O ₅ i K ₂ O)	
	P-50 + K-80	P-80 + K-120
4	32,5	45,1
6	37,1	52,2
8	43,8	64,0
średnia	37,8	53,8
NIR _{0,05}	4,51	6,87
NIR _{0,05}	2,08	

Wpływ nawożenia P i K oraz ilości wysiewu nasion na plon nasion populacji L 3 lucerny.

I rok uprawy

Norma siewu nasion (kg/ha)	Nawożenie (kg/ha P ₂ O ₅ i K ₂ O)	
	P-30 + K-60	P-50 + K-80
8	10,3	10,7
10	12,1	12,6
15	16,3	17,0
średnia	12,9	13,4
NIR _{0,05}	1,66	1,71
NIR _{0,05}	0,77	

II rok uprawy

Norma siewu nasion (kg/ha)	Nawożenie (kg/ha P ₂ O ₅ i K ₂ O)	
	P-30 + K-60	P-50 + K-80
8	17,5	22,5
10	23,0	32,7
15	31,1	49,8
średnia	23,9	35,0
NIR _{0,05}	3,07	4,47
NIR _{0,05}	1,78	

- ❖ **Zwiększenie ilości wysiewanych nasion komonicy zwyczajnej i lucerny chmielowej wpłynęło na zwiększenie plonowania nasiennego populacji K 5 i L 3**
- ❖ **W pierwszym roku uprawy większy poziom nawożenia fosforem i potasem nie miał wpływu na plonowanie nasienne. Pozytywny efekt zwiększenia dawek nawozów P + K uwidocznił się w drugim roku użytkowania**

Rezultaty realizacji zadania :

- ❖ Wyselekcjonowano dwie populacje dwuletniej formy lucerny chmielowej i dwie komonicy zwyczajnej, charakteryzujące się wysokimi wartościami plonotwórczymi, które zostały włączone do programu hodowli nowych odmian tych gatunków, prowadzonej w Małopolskiej Hodowli Roślin-HBP Sp. z o. o.
- ❖ Wprowadzenie do uprawy komonicy zwyczajnej i lucerny chmielowej (aktualnie gatunki te nie są objętych badaniami rejestrowymi COBORU), umożliwi promowanie zrównoważonego systemu gospodarowania także w gorszych warunkach glebowo-klimatycznych, nie odpowiadających wymaganiom innych gatunków roślin motylkowatych drobnonasiennych, a także zwiększa ofertę gatunków i odmian tej grupy roślin na polskim rynku nasiennym, przyczyniając się do zachowania bioróżnorodności i równowagi przyrodniczej. W świetle nowego PROW 2014-2020 oraz nowych przepisów związanych z obowiązkiem zazieleniania, siew roślin motylkowatych, wiążących azot, spełnia wymagania związane z obowiązkiem utrzymania 5% powierzchni proekologicznych oraz ułatwia dopełnienie warunków dotyczących dywersyfikacji upraw.

Rezultaty realizacji zadania :

- ❖ Opracowane zalecenia dotyczące uprawy nowych populacji komonicy i lucerny, w tym rejonizacji plantacji nasiennych oraz optymalnej ilości wysiewu nasion i wysokości nawożenia mineralnego w uprawie na nasiona umożliwia optymalizację kosztów jej produkcji poprzez :
  - Uzyskanie wysokiego, ekonomicznie opłacalnego plonu nasion.
  - Ograniczenie kosztów materiału siewnego przy często stosowanej w praktyce, a nieuzasadnionej, zbyt dużej normie wysiewu nasion, nie mającej wpływu na uzyskiwany poziom plonowania.
  - Dostosowanie poziomu nawożenia mineralnego do potrzeb pokarmowych roślin, co ma także związek z działaniami proekologicznymi.
  - Optymalizację pracy i czasochłonności w uprawie tych gatunków.

Rezultaty realizacji zadania :

- ❖ Wyniki prowadzonych prac zostały zaprezentowane w formie wykładów wygłoszonych w ramach szkoleń nt. roślin motylkowatych dla analityków nasiennych z Wojewódzkich Inspektoratów Ochrony Roślin i Nasiennictwa i akredytowanych laboratoriów firm nasiennych (5.05.2009 i 19.05.2009) oraz dla kierowników akredytowanych laboratoriów oceny nasion (23.06.2009) a także wykładu na seminarium szkoleniowym „Nasionoznawstwo motylkowatych roślin uprawnych i traw” dla analityków nasiennych z Wojewódzkich Inspektoratów Ochrony Roślin i Nasiennictwa, odbywającym się w dniach 31.05-1.06. 2011 roku w IHAR-PIB w Radzikowie.
- ❖ Opracowano dwie publikacje:
  - Bodzon Z. 2014. Współzależność cech warunkujących plon nasion komonicy zwyczajnej (*Lotus corniculatus* L.). Biul. IHAR 274: 117 – 124.
  - Szydłowska A., Małuszyńska E., Bodzon Z. 2014. Zdolność kiełkowania komonicy zwyczajnej (*Lotus corniculatus* L.) w zależności od odkażania i fazy dojrzałości nasion. Biul. IHAR 274: 125 – 132.